

Olka'aa irra deebiin misoomsuu

Gaaffii fi Deebii Weebsaayitii

20 Fulbaana 2024

Oromo | Afaan Oromoo

Maaltu labsame?

Mootummaan Victoria iddoowwan itti aanan akka qaama Ijaarsa Mana Jireenyaa Guddaa Viktooriyaatti irra deebiin misoomfamuu qaban ifoomseera. Iddoowwan kunniin:

- 139 Daandii Haayiet, Riichmond,
- 259 Daandii Malvern, Yarra Kibbaa,
- 6 fi 8 Anderson Mana Murtii Riichmond,
- 1 - 5, 7 fi 9 Wiiliyams Mana Murtii Riichmond, fi
- 111, 119 fi 127 Daandii Elizaabeet Riichmond irratti argamu

Beeksisni kun kireeffattoota fi hawaasa naannoodhaaf hiika maalii qaba?

Kireeffattoonni iddoowwan kanneenii waa'ee adeemsa jijjiirraa irratti haasawa ni jalqabu kanaaf irra deebiin misoomni akka jalqabamu, akkasumas manneen hawaasummaa haaraan ijaaramuu danda'u.

Gareen jijjiirraa keenya fedhii fi filannoo maatii tokkoon tokkoo isaanii irratti hundaa'uun mana jireenyaa mijaawaa argachuuf maatii hunda waliin ni hojjeta. Kunis manneen ollaa naannoo sana jiran kan filannoon sana ta'e dabalata.

Adeemsi kun yeroo fudhata. Bakkeewwan labsaman kanneenitti jijjiirraa hanga Gurraandhala 2026tti xumuruuf kaayyeffanna. Irra deebiin misoomni kun waggaa 6 hanga 8 gidduutti kan fudhatu ta'a.

Adeemsi jijjiirraa akkamitti hojjeta?

Bakka biraatti jijjiiruun rakkoo ta'uu akka danda'u ni hubanna. Olka'aa irra deebiin misoomsuu. Kanaafidha gareen keenya jijjiirraa of kenne tokkoon tokkoon maatii jijjiirraa waliin wal arguun fedhii fi filannoo dhuunfaa hubachuu fi adeemsa kana hanga danda'ametti deeggaramee fi salphaa taasisu. Kunis yaadota barbaachisoo ta'an kan akka:

- ulaagaalee dhaqqabummaa
- tajaajila fayyaa fi dhiyeessitoota
- manneen barnootaa, kunuunsa daa'immanii fi barnoota
- toora hawaasummaa fi hawaasaa
- walitti hidhamsiinsa fi quunnamtii geejjibaa.

Kireeffattoonni mana jireenyaa mijataa fi mijaawaa fedhii, filannoo fi fedhii isaanii wajjin walsimu lama ni argatu. Kunis bakka filatamaa ta'etti naannoo naannootti mana dhiyeessuu dabalata.

Kireeffattootaaf mana haaraa yeroo dhiyeessinu, sana booda qabeenyi sun mijachuu isaa mirkaneessuuf carraa sakatta'uu qabu. Kireeffattoonni yeroo dhiyeessicha fudhatan gareen jijjiirraa keenya tokkoon tokkoon manaa waliin guyyaa sochii mijaawaa qopheessuu fi jijjiirraa irratti ni gargaaru.

Yeroo irra deebiin misoomsuu hunda, karoorra irraa kaasee hanga kenniinsa mana haaraatti, haaromsa pirojektii fi carraan dizaayinii mana haaraa irratti yaada kennuudhaan wal qunnamtii ni qabaanna.

Homes Victoria baasii jijjiirraa mana ni uwwisaa?

Eyyee. Manneen Viktooriyaa namoota buqqisan ni galmeessa, baasii sochii hunda ni danda'a, kanneen akka:

- kaffaltii riimuvaaliist'f (nama meeshaalee manaa gara mana haraa fudhatu)
- meeshaalee kuusaa, fkn. Saamsaa, saanduqaawwan
- kaffaltii qunnamtii dhaabbilee tajaajila akka ibsaa, boba'aa, bilbilaa, fi interneetii
- baasii kallattii poostaa irra deebi'uu
- meeshaalee kireeffattoonni gara mana haaraatti ce'uu hin barbaanne kamiyyuu gatuu.

Kireeffattoonni akka socho'aniif gargaarsa ni argatuu?

Guyyaa socho'uu dura, kireeffattoonni saanduqaawwan kuusaa fi meeshaalee kan kennamu yoo ta'u, buqqisan meeshaalee manaa fi saanduqa qaamaan sochoosuu ni raawwatu.

Manneen Viktooriyaa akkasumas meeshaalee kireeffattoonni fudhachuu hin barbaanne akka gataman ni qopheessa, ni kaffala akkasumas kireeffattoonni gara naannoo haaraatti yoo ce'an tajaajila haaraa waliin akka wal qunnaman ni gargaara.

Kireeffattoonni erga xumuranii booda naannoo isaanii jiraachuu ykn gara mana haaraatti deebi'uu ni danda'uu?

Kireeffattoonni ulaagaa guutuu, fedhii fi mijachuu mana haaraa itti fufiinsa qabu irratti hundaa'uun yeroo irra deebiin misoomni xumuramu gara naannoo amma jiranitti deebi'uuf mirga qabu.

Kireeffattoonni mana isaanii haaraa keessa turuu filachuus ni danda'u yoo sun caalaatti isaaniif mijate, yeroo sanatti.

Kireeffattoonni fi hawaasni pirojektii kana keessatti akkamitti hirmaatu?

Pirojektii kana hunda keessatti kireeffattoota manneen olka'oo fi hawaasa dhaggeeffachuu fi waliin hojjenna.

Kireeffattoonni fi hawaasni dizaayinoota mana haaraa, naannoo fi kkf irratti odeeffannoo kennuu fi yaada kennuudhaaf carraa ni argatu.

Manneen Viktooriyaa kireeffattoota dhaggeeffachuu itti fufaa?

Eyyee. Kireeffattoonni keenyaa fi hawaasni keenya pirojektii kana hunda keessatti aantummaa keenya isa guddaa yoo ta'u, Hawaasa Keenya: Duudhaa Keenya – tuuta gatiwwan akkaataa nuti kireeffattoota waliin itti wal qunnamnuu fi itti hirmaannu guutummaa mana olka'aa keessatti qajeelchu dhaggeeffachaa fi waliin hojjechaa turre irra deebiin misoomsuu.

Tarkaanfiin keenya inni jalqabaa kireeffattoonni hundi odeeffannoo gaarii akka qabaataniifi deeggarsa isaaniif jiru hubachuudha.

Gareen mana jireenyaa keenya inni of kenne yaada kireeffattootaa fi hawaasaa walitti qabuun karoora bakka tokkoon tokkoo bocuuf gargaara. Sadarkaa hamilata (project) kana hunda keessatti odeessa fi hiree jiran nama hunda quba qabsiisaa deemna.

Gamoowean dulloomoon (old towers) maaliif dulluma bahuu barbaachise?

Gamowwan dulloomoo sababoota hedduuf dulluma baasuu nu barbaachisa. Gamowwan kunneen umurii hojii isaanii xumuraa kan jiran yoo ta'u, kana booda ulaagaa xiqqaa lammiileen Viktooriyaa eeggatan hin guutan.

Waggoota dhiyoo asitti badiin gamoo fi caccabni (elektirikiin, sarara bishaanii, liftii) baay'ee kan mul'atu yoo ta'u, yeroo baay'ee kireeffattoota irratti jeequmsa uuma.

Dizaayiniin gamoolee dizaayinii ammayyaa, jireenyaa fi sadarkaa dhaqqabummaatti fooyyessuunis hin danda'amu jechuudha.

Hamilatni (project) kun yoom jalqaba, yoom dhuma?

Pirojektiin kun suuta suutaan soorama bahee bara 2051tti Gamowwan mana jireenyaa olka'oo 44 Melbourne keessatti argaman kan bara 1950 fi 70 gidduutti ijaaraman bakka bu'a.

Tokkoon tokkoon irra deebiin misoomsuu xumuramuuf waggoota jahaa hanga saddeetii itti fudhata.

Jijjiirraa karoofachuuf **kireeffattoota Kibba Yaaraa fi Riichmond** waliin taasifamu yeroo dhiyootti jijjiirraa Gurrandhala 2026 xumuramuun ni jalqaba.

Jijjiirraan kireeffattootaaf iddoowwan sochiirra jiran 120 Daandii Fiigichaa fi 12 Mana Murtii Hollandii **Flemington** fi 33 Daandii Alfred **Kaaba Melbourne** tti haala gaariin tarkaanfachaa kan jiru yoo ta'u, hanga Fulbaana 2025tti xumuramuuf kaayyeffateera.

Mirga kireeffattootaa irratti jijjiiramni ni jiraa?

Mirga kireeffattootaa ykn wabii qabiyee irratti jijjiiramni hin jiraatu. Kunis kireeffattoota mana bakka jijjiiraman keessa turuu filatan ni dabalata.

Kireeffattoonni mana jireenyaa hawaasummaa hundi seera kiraa mana jireenyaa bara 1997 jalatti eegumsa argatu.

Kireeffattoonni fi hawaasni odeeffannoo dabalataa eessaa argachuu danda'u?

Adeemsa kanaan odeeffannoo fi deeggarsa ifa ta'ee fi yeroo isaa eeggate (odeeffannoo afaan keessaa dabalatee) kennuudhaaf kireeffattootaa fi hawaasa waliin walitti dhiyeenyaan ni hojjenna.

Waa'ee waan ta'aa jiru caalaatti baruuf fi fooyya'iinsa pirojektii fi walgahii odeeffannoo galmaa'uuf, www.bighousingbuild.homes.vic.gov.au daawwadhaa bakka odeeffannoo afaanota adda addaatiin hiikamees ni argattu.

Kireeffattoonni gaaffii yoo qabaatan:

- waajjira mana jireenyaa naannoo isaanii qunnamaa ykn waajjira mana jireenyaa naannoo isaanii (9am-5pm Wiixata hanga Jimaataatti) waliin wal qunnamuuf **1800 716 866** bilbili. Hiiktoonni yoo barbaachise ni argamu.
- Imeelii enquiries@homes.vic.gov.au
- Odeeffannoo hawaasaa pop-up irratti hirmaadhaa. Yeroo fi guyyoonni marsariitii keenya bighousingbuild.homes.vic.gov.au fi ijaarsaa foyers keessatti ni ta'a.